

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

Universitetet i Agder
v/ nemnd for studentsaker
Postboks 422
4604 Kristiansand

Bergen, 18.04.2024
Deres ref.: 21/15479 (60/22)
Vår ref.: 24/00803 (154/2022)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

SAK NR. 154/2022: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av klagenemnda ved Universitetet i Agder (heretter UiA), i sak 60/22, som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av Felles klagenemnd i møte 30.09.2022, der vedtak fattet av klagenemnda ved UiA ble stadfestet.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for klagenemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 30.09.2022, uten at leder var til stede, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak 22/01462 (154/2022) på nytt med ny nemndssammensetning, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd

HK-dir – Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Postboks 1093, 5809 Bergen post@hkdir.no

bokstav c. Klageren ble i brev 22.01.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en fornyet behandling av klagesaken med ny nemndssammensetning våren 2024.

Felles klagenemnd med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 15.03.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av klagenemnda ved UiA ble stadfestet.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Habilitet

Av de medlemmene i Felles klagenemnd som deltar i behandlingen av omgjøringsaken, deltok Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltakelse i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fv1. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fv1. § 8, og har kommet til at nemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringsaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har nemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Nemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltakelse i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er [REDACTED]. Klageren hadde opptak på [REDACTED] i [REDACTED]. Saken gjelder mistanke om fusk ved innlevering av hjemmeeksamen i emnet [REDACTED], høstsemesteret 2021. Vurderingen i emnet består av en [REDACTED] hjemmeeksamen som er [REDACTED].

I forbindelse med sensur ble det tatt mistanke om fusk. Av notat fra sensor (udatert) og saksfremlegg av 02.03.2022 fremgår det at UiA oppdaget flere oppgaver av den skriftlige delen av eksamen i [REDACTED] var lastet opp i nettsidene til [REDACTED]. Nettsiden tilbyr løsningsforslag med forklaring mot betaling. Av notat fra sensor fremgår det at klagerens hjemmeeksamen inneholdt likheter til løsningsforslag fra nettsidene til [REDACTED] i oppgave [REDACTED] hvor store deler av klagerens besvarelse fremstår som identisk. Videre uttaler sensur at mistanken om fusk er forsterket da klageren bruker ord som ikke er blitt vektlagt i forelesningene, slik som [REDACTED] og [REDACTED].

Av saksfremlegg fra UiA av 02.03.2022 fremgår det at universitetet har vært i kontakt med [REDACTED] angående distribusjon av hjemmeeksamen i [REDACTED]. UiA fikk opplyst fra [REDACTED] at de hadde mottatt eksamen fra [REDACTED] ulike epostadresser, og universitet mistenker at klageren kan ha sendt inn oppgaver til nettsiden under eksamen.

Klageren innga uttalelse i saken 15.02.2022. Klageren forklarer at h[un] studert [REDACTED] ved [REDACTED] forskjellige institusjoner, herunder i [REDACTED] og [REDACTED]. H[un] forklarer videre at h[un] flyttet til Norge i [REDACTED]. Klageren anfører at det er vanskelig å forholde seg til ett av studiestedene, og h[un] ordforråd i [REDACTED] er som følge av dette blandet.

Klagenemnda ved UiA behandlet saken i møte 02.03.2022. De fant at klageren hadde fusket forsettlig ved innlevering av hjemmeeksamen. Klagenemnda ved UiA viste til likheten som er avdekket mellom klagerens eksamensbesvarelse, løsnings svar fra nettsidene til [REDACTED] og sensors uttalelse om de uvanlige [REDACTED]. Videre ble det vektlagt at det ikke var mulig å skille mellom hva som var klagerens arbeid og det som var hentet fra den aktuelle kilden, og at klagerens besvarelse derfor ikke kan anses som selvstendig under eksamen. Klagenemnda ved UiA fant at klageren hadde fusket forsettlig ved innleveringen av hjemmeeksamen, og fattet vedtak om annullering og utestenging i to semester, nærmere bestemt 09.03.2022 – 20.12.2022.

Klageren påklagde vedtaket 27.03.2022. Klageren anfører at reaksjonen fra UiA var urimelig og altfor streng, og det vises til at det er mistenkt at h[un] har fusket på [REDACTED], som tilsvarer 0.014 prosent plagiat. Videre anfører klageren at det har vært håpløst å få hjelp i [REDACTED] når de har vært så mange studenter, og det vises til at vanskelighetsgraden mellom [REDACTED] og [REDACTED] er for høyt. Klageren stiller spørsmålsteget ved at UiA gjennomførte en [REDACTED] timers hjemmeeksamen i emnet, og konsekvensene utestengelse har fått for gruppearbeid i inneværende semester. Det bes om at perioden for utestengelse utsettes til neste semester.

Klagenemnda ved UiA vurderte klagen 05.04.2022. Det ble bemerket at klagen ble sendt etter klagefristen på 3 uker, men at klagen likevel ble tatt under behandling da klager ble orientert om vedtaket per post. Klagenemnda ved UiA fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. Klagenemnda ved UiA opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken er deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

UiA sendte tilleggsinformasjon i saken 03.05.2022. Det ble opplyst at en foreleser har lagt ut dokumentasjon i emnets læringsplattform hvor det fremgår de studentene som [redacted]. Saken er meldt inn som et sikkerhetsbrudd til [redacted] ved UiA.

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens hjemmeeksamen er omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Agder § 31 andre ledd hva som skal anses som fusk:

....

«2) Som fusk eller forsøk på fusk ved eksamen eller vilkår for å gå opp eksamen (jf. § 1 f), regnes bl.a.:

- å presentere andres arbeid som sitt eget
- å sitere kilder eller på annen måte benytte kilder i skriftlige arbeider uten tilstrekkelige kildehenvisninger

....

- å handle i strid med denne forskriften eller retningslinjer for den enkelte eksamen.»

...

Nemnda viser videre til at det fremgår av forsiden til hjemmeeksamen i [redacted] at

...

«Besvarelsen på oppgaven skal være selvstendig arbeid. Kommunikasjon med andre om oppgaven, distribuering av oppgaveteksten eller utkast til svar er ikke tillatt. I teksten må du henviser til kilder på vanlig måte, både ved direkte sitat, og når du skriver om teksten med egne ord (parafisering).»

....

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. I vurderingen av det objektive vilkåret har nemnda lagt avgjørende vekt på uttalelsen fra sensor og saksfremlegg til UiA av 02.03.2022, hvor likheten mellom klagerens besvarelse og løsningsforslaget publisert på nettsidene til [redacted] er dokumentert. Nemnda bemerker at store deler av klagerens besvarelse på oppgave [redacted] fremstår som direkte avskrift av løsningsforslag til [redacted]. Klageren har forenklet kommentarene i besvarelsen, men [redacted] fremstår som identisk. Felles klagenemnd mener at likhetene mellom klagerens besvarelse og [redacted] er for omfattende til at det skyldes tilfeldigheter. Det vises til faglærers vurdering av oppgave [redacted] hvor følgende fremkommer «*mistanke om juks er forsterket i og med at kandidaten bruker ord som ikke er blitt vektlagt i forelesningene*». Nemnda mener at dette taler klart i retning for at klageren benyttet [redacted] for å få hjelp til utregningen under eksamen.

Klageren har ikke oppgitt løsningsvar fra [redacted] som kilde, hverken underveis i eksamensbesvarelsen eller i litteraturlisten. Når dette ikke er gjort, vil det for leseren ikke være mulig å skille mellom hva som er klageren eget arbeid og hva som er hentet fra den aktuelle kilden. Det er dermed nemndas syn at studenten har presentert noen andres arbeid som sitt eget, jf. eksamensforskriften ved UiA § 31.

Nemnda har merket seg klagerens anførsler om at h[un] tidligere har studert [redacted] ved [redacted] forskjellige institusjoner og at h[un] ordforråd i [redacted] er som følge av dette blandet. Det bemerkes at likheten mellom klagerens besvarelse i oppgave [redacted] uansett er høy.

Felles klagenemnd viser til klagerens anførsler om at h[un] kun er mistenkt for å ha fusket på en mindre del av eksamen. Dette får ikke betydning når det objektive vilkåret er funnet oppfylt, se over.

Nemnda har merket seg at det av saksfremlegg fra UiA av 02.03.2022 fremgår at UiA mistenker at klageren har sendt inn oppgaver til nettsiden under eksamen. Felles klagenemnd vurderer at det ikke er tilstrekkelig sannsynliggjort at studenten har distribuert deler av besvarelsen under hjemmeeksamen.

Felles klagenemnd har kommet til at klageren – objektivt sett – har presentert andres arbeid som sitt eget og benyttet kilder i skriftlig arbeid uten tilstrekkelig kildehenvisninger, jf. forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Agder § 31 andre ledd.

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har foretatt en bevisst handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innleveringen av hjemmeeksamen.

I vurderingen av vilkåret om skyld legger nemnda avgjørende vekt på det som er beskrevet over om likhetene mellom klagerens besvarelse og løsningsforslagene fra nettsidene til [REDACTED], jfr. sensors vurderinger. For nemnda fremstår likheter av et slikt omfang og av en slik art, som klare objektivt holdepunkter for at klageren bevisst har benyttet andres arbeid uten tilstrekkelige kildehenvisninger. Med andre ord utelukker måten plagiatet er gjennomført på i besvarelsen og omfanget, at fuskehandlingen kan ha skjedd ved uaktsomhet. For nemnda fremstår det klart at klageren har vært bevisst på bruken av andres tekst uten henvisning.

De subjektive og objektive vilkårene for fusk er oppfylt.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innlevering av hjemmeeksamen.

Forsettlig fusk innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Klagenemnda ved UiA har fattet vedtak om annullering av klagerens eksamen og utestenging vår- og høstsemesteret 2022.

Nemnda har merket seg klagerens anfører om at reaksjonen fra UiA var urimelig og altfor streng. Felles klagenemnd bemerker at annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen er etter forvaltningspraksis den normale reaksjonen ved forsettlig fusk.

Felles klagenemnd ser alvorlig på kjøp og bruk av tjenester fra [REDACTED] under eksamen. Slike handlinger innebærer et grovt tillitsbrudd. Dersom studentene velger å ikke forholde seg til de reglene som gjelder under eksamen, vil disse handlingene også kunne medføre en svekkelse av troverdigheten til en viktig samfunnsinstitusjon.

Nemnda viser videre til brev fra UiA av 03.05.2022 hvor det opplyses at informasjon lagt ut i emnets læringsplan er meldt inn som et sikkerhetsbrudd til [REDACTED] ved UiA. Felles klagenemnd vurderer at det mulige sikkerhetsbruddet ikke får betydning ved reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd har merket seg at den samlede saksbehandlingstiden – ved underinstansen og til saken ble behandlet første gang av klageinstansen – er på til sammen 9 måneder. Nemnda vurderer at dette ikke har vært for lang saksbehandlingstid.

Felles klagenemnd har etablert en praksis for at lang samlet saksbehandlingstid før nemnda tar stilling til saken, kan føre til nedsatt reaksjon. Bakgrunnen for dette er at lang ventetid på å få en avklaring, kan utgjøre en ekstra belastning for klageren. Nemnda har på denne bakgrunn

vurdert om det skal ha betydning for reaksjonsfastsettelsen at saken nå gjenopptas ca. 17,5 måneder etter at Felles klagenemnd behandlet saken første gang. Nemnda har kommet til at det ikke er grunnlag for nedsettelse av reaksjonen i tilfeller der en kommer til at nemndas første vedtak var innholdsmessig riktig. Klageren har da fått en avklaring ved det første vedtaket, og det forhold at saken senere gjenopptas på grunn av at Felles klagenemnd ikke var vedtaksfør ved første gangs behandling, utgjør etter nemndas vurdering ikke en slik tilleggsbelastning at det tas hensyn til ved reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av eksamen og utestenging i to semestre er en riktig reaksjon i denne saken. Felles klagenemnd stadfester reaksjonen fastsatt av klagenemnda ved UiA.

Vedtaket er etter ny behandling i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak 04.10.2022, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetning av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal, og Julie Marie Næss har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 04.10.2022 oppheves.
2. Vedtak fattet av klagenemnda ved Universitetet i Agder i sak 60/22, om annullering av eksamen og utestenging i to semestre, stadfestes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 22.04.2024. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet i første rettsinstans, herunder også honorar til saksøkers advokat etter offentlig salærsats, jf. uhl. § 4-11 og § 4-8 femte ledd.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.